جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
معاونت آموزشی

مدیریت امور نخبگان و دانشجویان استعداد درخشان

چهاردهمین المپیاد علمی دانشجویان علوم پزشکی سراسر کشور

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شیوه نامه حیطه استدلال بالینی

۱۴۰۱

تهیه و تنظیم: کمیته علمی حیطه استدلال بالینی چهاردهمین المپیاد دانشجویان علوم پزشکی کشور

مقدمه

در حال حاضر برگزاری آزمونهای سرنوشت ساز مقاطع بالینی به روش چندگزینه ای کمّی نگر و متکی بر محفوظات و آزمون های شبه آسکی می باشد که اکثراً به منظور ارزیابی دانش و مهارت های های فراگیران بوده و قادر به ارزیابی صلاحیت بالینی و توانایی استدلال بالینی فراگیر نمی باشند. یکی از اهداف مهم آموزش پزشکی، آموزش نحوه تفکر و استدلال کردن در تصمیم گیری‌های بالینی است. ارزیابی با آزمون‌های استدلال بالینی یکی از روش های بسیار خوب برای ارزیابی مهارت طبابت است و از این رو جایگاه ویژه‌ای دارد. برای ارزیابی حیطه استدلال بالینی آزمون های مختلفی طراحی شده است که شامل Extended Matching, CRP, KF, SC, Puzzle, PMP و سناریو نویسی می باشد. در سالهای اخیر این نوع آزمون های پیشرفته به منظور ارزیابی مهارت استدلال بالینی و حل مساله فراگیران و نیز گسترش این تفکر در فراگیران دانشگاه‌های پزشکی سراسر کشور استفاده میشود. یکی از هدف مهم برگزاری آزمون استدلال بالینی المپیاد، آموزش و رواج دادن این روش از ارزیابی در فراگیران سراسر کشور می باشد.

نحوه برگزاری آزمون

آزمون در این حیطه در دو مرحله انفرادی و گروهی به شرح زیر برگزار خواهد شد و سوالات مربوط به دروس اصلی پزشکی (داخلی، کودکان، جراحی و زنان) می باشد.

آزمون انفرادی

آزمون انفرادی در دو مرحله و به شرح زیر برگزار می شود:

مرحله اول آزمون انفرادی (غربالگری)

بخش اول آزمون انفرادی یک آزمون غربالگری است. دانشگاه‌های مختلف بسته به سهمیه تخصیص داده شده به آنها، داوطلبین خود را جهت شرکت در آزمون انفرادی مرحله غربالگری به دبیرخانه المپیاد معرفی خواهند کرد. این آزمون در یک یا چند مرکز از هر منطقه آمایشی کشور و توسط مرکز سنجش آموزش پزشکی برگزار خواهد شد.

براساس نتایج آزمون در این مرحله ۹۰ نفر انتخاب خواهند شد. این ۹۰ نفر، نفرات تیم های شرکت کننده در مرحله گروهی را تشکیل خواهند داد. تیم ها باید به صورت سه تا چهار نفر دانشگاهی و یا منطقه آمایشی تشکیل شوند. به این ترتیب از ۹۰ نفر منتخب حداکثر ۳۰ تیم تشکیل و در مرحله گروهی به رقابت خواهند پرداخت.

سوالات این آزمون با فرمت Key Feature ، Puzzle, Script concordance و CRP خواهد بود.

مرحله دوم آزمون انفرادی

بخش دوم آزمون انفرادی به صورت متمرکز در تهران برگزار خواهد شد و کلیه نفرات برگزیده در آزمون غربالگری مجاز به شرکت در این مرحله خواهند بود. دانشجویان برگزیده (۹۰نفر) به شکل انفرادی در این آزمون شرکت خواهند کرد. در این آزمون سوالات Extended Matching, CRP, KF, SC, Puzzle ، سناریو و سایر تست های ارزیابی استدلال بالینی از رشته های داخلی، زنان، کودکان و جراحی توسط اعضای کمیته علمی طراحی خواهد شد.

برگزیدگان نهایی آزمون انفرادی: برگزیدگان نهایی آزمون انفرادی براساس نمره تجمیعی آزمون مرحله اول و دوم انفرادی انتخاب خواهند شد. سهم آزمون غربالگری ۴۰ درصد و مرحله دوم آزمون انفرادی ۶۰ درصد از نمره نهایی می باشد.

آزمون گروهی

آزمون گروهی در دو مرحله و به شرح زیر برگزار می شود:

مرحله اول آزمون گروهی

نفرات برگزیده در مرحله اول آزمون انفرادی (غربالگری)، اعضای تیم های شرکت کننده در مرحله گروهی اول را تشکیل خواهند داد که در قالب حداکثر ۳۰ تیم به رقابت می پردازند.

در این آزمون یک موضوع به انتخاب کمیته علمی حیطه به همراه راهنمای مربوط به کلیه تیم ها اعلام خواهد شد و از داوطلبان خواسته می شود تا ظرف مدت تعیین شده پروژه ای را در رابطه با آن تهیه نمایند. تیم ها می توانند از منابع مورد نیاز و راهنمایی های اعضای هیات علمی به غیر از اعضاء کمیته علمی المپیاد بهره مند شوند. تیمهای دانشجویی موظف هستند تا در زمان مشخص شده پروژه نهایی خود را با فرمت WORD و PDF به دبیرخانه المپیاد ارسال نمایند. مهلت ارسال پروژه ها طبق تقویم المپیاد اعلام شده خواهد بود. اعضای کمیته علمی المپیاد موارد ارسالی را مطالعه، بررسی و داوری خواهند نمود.

مرحله دوم آزمون گروهی (نحوه برگزاری متعاقباً اعلام خواهد شد.)

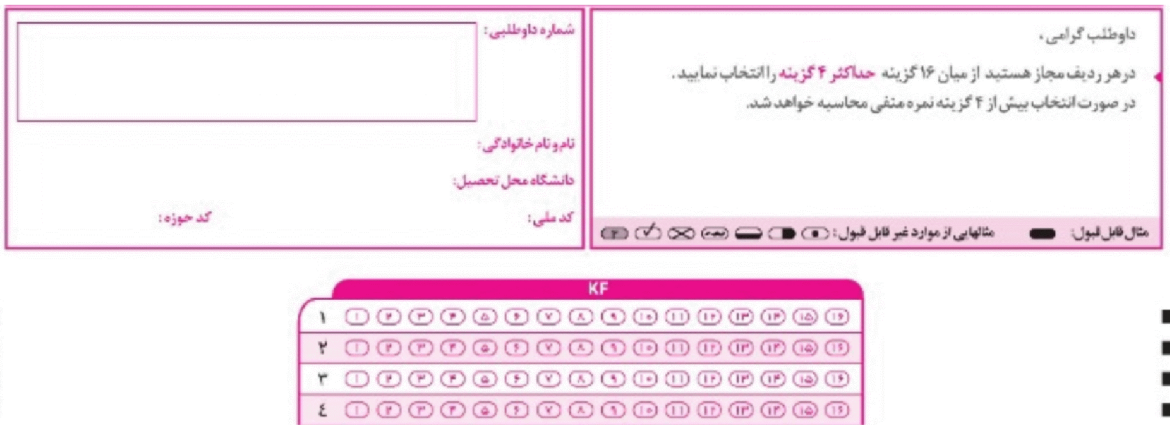
برگزیدگان نهایی آزمون انفرادی: برگزیدگان نهایی مرحله آزمون گروهی بر اساس نمرات کسب شده در هر دو مرحله انتخاب می شوند، به گونه ای که سهم مرحله اول گروهی در نمره نهایی ۴۰ درصد و سهم مرحله دوم ۶۰ درصد لحاظ خواهد شد.

آزمون های استدلال بالینی

خلاصه ای از نحوه طراحی آزمون های استدلالی در زیرآورده شده است:

➢ آزمون ویژگی کلیدی KF (Key Features)

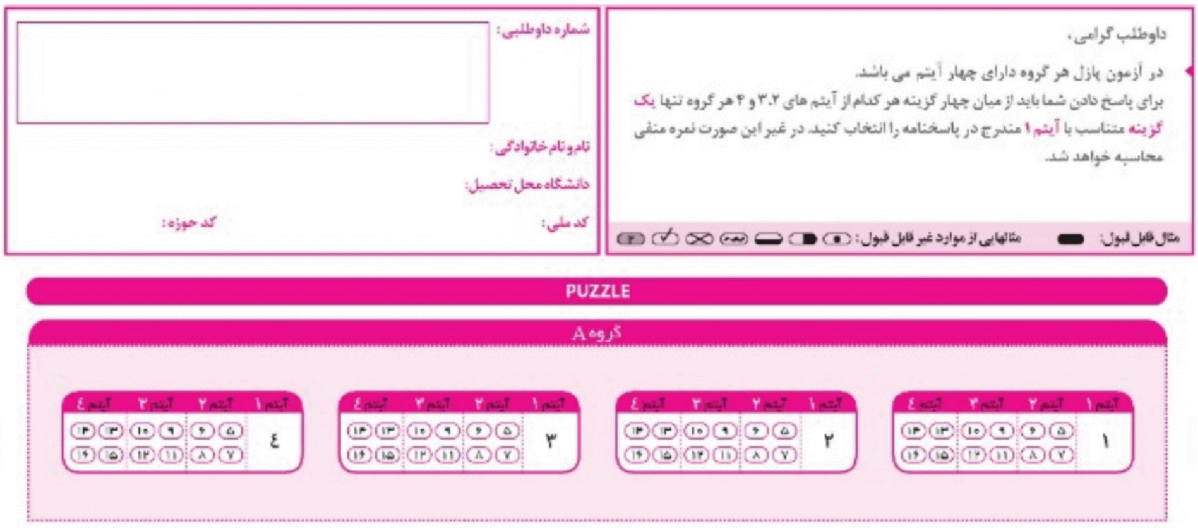
هرسئوال شامل یک سناریوی بالینی بسیار مشخص و در عین حال موجز می باشد که ازداوطلب خواسته میشود تادرمورد اقدامات تشخیصی یا درمانی بیمارتصمیماتی اتخاذکند .با این که تعداد گزینه های درست ممکن است بیشتر از ۴ تا باشد داوطلب درهرسئوال مجازبه انتخاب حداکثرچهارگزینه ازمیان شانزده گزینه می باشد .

در هر ردیف مجاز هستید از میان ۱۶ گزینه حداکثر ۴ گزینه را انتخاب نمایید. در صورت انتخاب بیش از ۴ گزینه نمره منفی محاسبه خواهد شد.

➢ آزمون پازل(Puzzle)

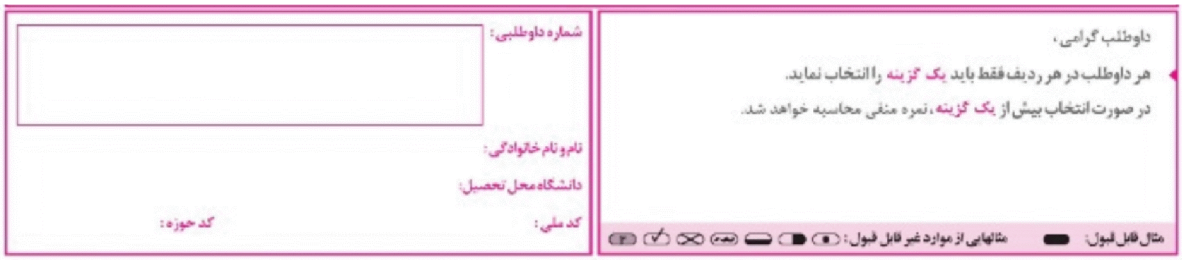
درآزمون پازل پروندۀ چهار بیمار درهم ریخته شده است و داوطلب تلاش می کند تا با خواندن مجدد اطلاعات مربوط به پرونده ها، آنها را دوباره مرتب کند. در این آزمون پروندۀ بیماران به چند قسمت شامل شکایت اصلی و بیمار فعلی (که تابلوی بالینی بسیار مشخص یک بیماری می باشد و آزمون دهنده باید با یک نگاه آن را تشخیص دهد Pattern recognition)، سابقۀپزشکی قبلی، معاینه، نتایج پاراکلینیک یا تدبیر بالینی تفکیک شده است. دانشجو باید قطعات درهم ریخته راجورکند. آزمون دهنده باید برای هرتابلوی بالینی فقط یک تشخیص انتخاب کند تا موفق شود قطعات مختلف پرونده را باهم جورکند.

در آزمون پازل هر گروه دارای چهار آیتم می باشد. برای پاسخ دادن شما باید از میان چهار گزینه هر کدام از آیتم های ۲، ۳ و ۴ هر گروه تنها یک گزینه متناسب با آیتم ۱ مندرج در پاسخنامه را انتخاب کنید. در صورت انتخاب بیش از یک گزینه در آیتم های ۲، ۳ و ۴ هر گروه، نمره منفی محاسبه خواهد شد.

➢ آزمون Script Concordance (SCT)

این آزمون بخشی ازاستدلال را با تقلید از گامهای استدلال بالینی ارزیابی می نماید و برمبنای این اصل قراردارد‌که تصمیمات اتخاذ شده درفرایندهای استدلال بالینی قابل بررسی و همسویی آن با نظرات پانل خبرگان قابل اندازه گیری است .این امر ابزاری برای ارزیابی استدلال بالینی فراهم می آورد.این شکل آزمون برای ارزیابی استدلال درموقعیتهای مبهم وغیرقطعی مورداستفاده است . این موقعیتها مکرراً درطبابت روزانه رخ میدهد. با اینحال چنین موقعیتهایی با استفاده ازآزمونهای معمول به سختی قابل اندازه گیری است .جذابیت این آزمون برای متخصصین بالینی به علت تشابه کارکردهای شناختی باکارکردهایی است که مرتباً درطبابت روزانه صورت میگیرد. آزمون ازسه ستون تشکیل شده است که به ترتیب با مراحل تولید فرضیه (اگربه ... فکرکنید) ، جمع آوری داده (وسپس دریابیدکه...) و تفسیرداده (این فرضیه .... خواهدبود) مطابقت دارد. در هرسوال فرضیه اولیه (ستون اول) و یک داده جدید (ستون دوم) ارائه شده است وبرای تفسیرداده ها لازم است آزمون شونده در خصوص ارتباط داده جدید با فرضیه مربوطه تصمیم گیری نماید.

هر داوطلب در هر ردیف فقط باید یک گزینه را انتخاب نمایید. ر صورت انتخاب بیش از یک گزینه، نمره منفی محاسبه خواهد شد.

➢ آزمون سناریو نویسی

در این آزمون ۳-۵ علامت و نشانه به عنوان کلمه کلیدی در اختیار آزمون دهنده قرار می گیرد و از او خواسته می شود تا حداقل ۲ سناریو از موارد بالینی براساس این کلید ها بنویسد به گونه ای که همه علایم و نشانه ها در هرسناریو گنجانده شود. هر سناریو توسط حداقل دو نفر از هیأت علمی عضو تیم المپیاد به صورت جداگانه خوانده می شود و براساس چک لیست استاندارد به آن نمره داده میشود و سپس در مورد نقاط اختلاف در تیم علمی مورد بحث قرار گرفته تا به جمع بندی مشترک برسند. در این آزمون به استفاده از قاعده امساک، استفاده متعادل از علایم بالینی و فاکتورهای زمینه ای Enabling conditions تناسب تشخیص مطرح شده با سناریوی نوشته شده نمره داده می شود.

➢ آزمون Extended matching

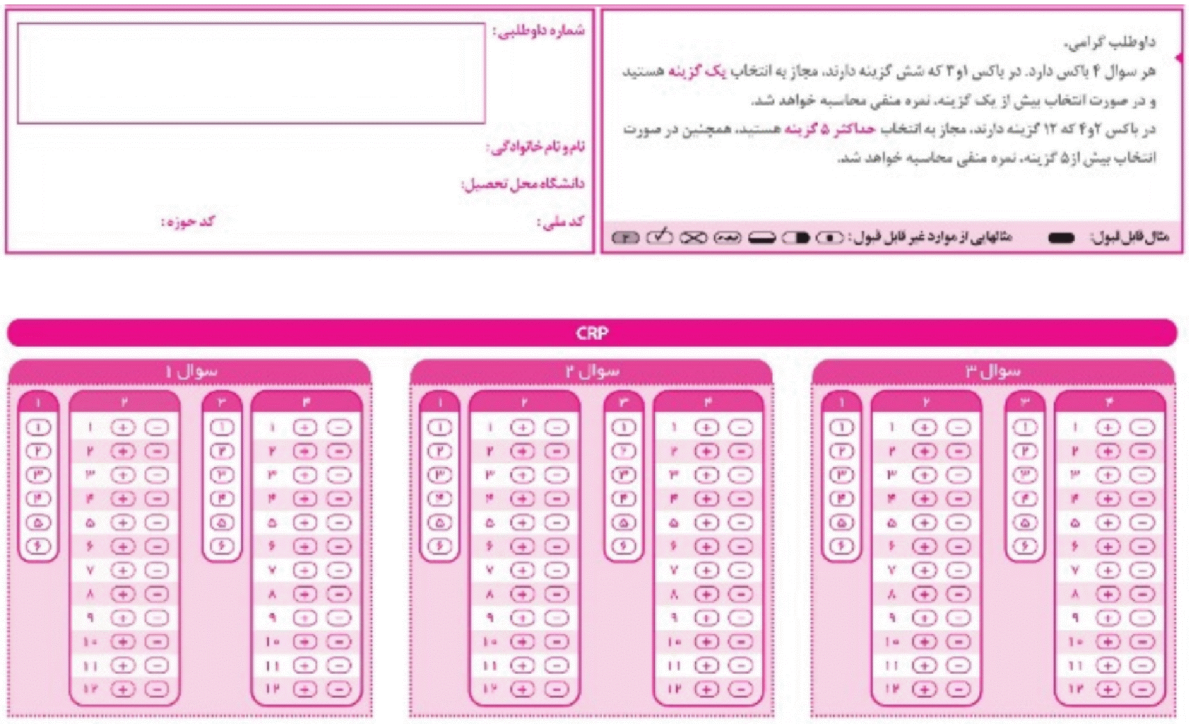
در این آزمون گزینه های متعددی ارائه می شود و در پاسخ به سوال یا سناریو گزینه یا گزینه های مختلف انتخاب می شوند. این آزمون یکی از بهترین انواع آزمون ها برای بررسی سطوح بالاتر شناخت (Higher levels of cognition) و تحلیل و تفکر بالینی است.

➢ آزمون استدلال بالینی(CRP (Clinical Reasoning Problem

این آزمون جهت ارزیابی مهارت ساختن فرضیه های تشخیصی بوده و توانایی فراگیر را در تصمیم گیری بالینی ارزیابی می کند. آزمون شامل چند مرحله می باشد، ابتدا سناریویی مطرح می شود که نحوه طراحی آن به صورتی است که اطلاعات بیمار هرچند کامل است، اما برای تشخیص نهایی کافی نبوده و چند تشخیص محتمل است. سپس ۶ گزینه تشخیصی به نحوی طراحی می شود که حداقل ۲ گزینه محتمل تر به سناریو در آن باشد و سایر گزینه ها نیز خیلی دور از ذهن نباشد و از داوطلب خواسته می‌شود که از میان گزینه های تشخیصی یکی را انتخاب کند و سپس داده های سناریوی سوال به صورت ۱۲ گزینه در اختیار داوطلب قرار می گیرد تا بتواند حداکثر پنج مورد را که با تشخیص انتخاب شده همخوانی دارد یا مرتبط است انتخاب کند و براساس تشخیص مورد نظر نمره مثبت (تأییدکنندۀ تشخیص) و یا منفی (تضعیف کنندۀ تشخیص) بدهد.

در بخش بعدی مجدداً همان گزینه های تشخیصی ذکر میشود و از داوطلب خواسته میشود تشخیص مناسب دیگری را انتخاب کرده و سپس مجدداً همان داده های سناریوی سوال به صورت ۱۲ گزینه دراختیار داوطلب قرار می گیرد تا بتواند حداکثر پنج مورد را که با تشخیص انتخاب شد همخوانی دارد یا مرتبط است انتخاب کند و براساس تشخیص مورد نظر نمره مثبت (تأییدکنندۀ تشخیص) و یا منفی (تضعیف کنندۀ تشخیص) بدهد.

هر سوال ۴ باکس دارد. در باکس ۱و۳ که شش گزینه دارند مجاز به انتخاب یک گزینه هستید و در صورت انتخاب بیش از یک گزینه ، نمره منفی محاسبه خواهد شد. در باکس ۲ و ۴ که ۱۲ گزینه دارند مجاز به انتخاب حداکثر ۵ گزینه هستید .همچنین در صورت انتخاب بیش از ۵ گزینه، نمره منفی محاسبه خواهد شد.

*شیوه نمره دهی در این آزمون ها در پانل خبرگان Expert panel است.

منابع

در حیطه استدلال بالینی، موضوع المپیاد چهار درس اصلی پزشکی عمومی (داخلی، کودکان، جراحی، زنان) است، بنابراین رفرنس های معمول دوره پزشکی عمومی در این چهار رشته قابل استفاده است؛ ولی این به معنای آن نیست که سئوالات دقیقاً از متن کتب رفرنس طرح می شود.

باهدف آشنایی بیشتر با فرمت سوالات آزمون و پاسخگویی به سوالات شما در خصوص آزمون های استدلال بالینی وبینارهایی توسط کمیته علمی حیطه برگزار و زمان برگزاری آن توسط دبیرخانه المپیاد اطلاع رسانی خواهد شد.

